

Aloitusmittari – Kommunikoinnin perustan taidot ennen Voimauttava vuorovaikutus -jaksoa



Aloitusmittari auttaa sinua kuvaamaan henkilön lähtötilannetta ennen Voimauttavan vuorovaikutuksen jaksoa. Keräät siihen havaintoja henkilön kommunikointivalmiuksista. Havaintojen kokoaminen onnistuu parhaiten, kun teet sen yhdessä niiden ihmisten kanssa, jotka tuntevat hänet parhaiten.

Aloitusmittarissa esitellään taitoalueittain **I Kommunikoinnin perusta**, **II Tunnetaidot** ja **III Muut taidot** sekä käytännön esimerkkejä näiden taitojen ilmenemisestä. Voit arvioida taitojen toteutumista klikkaamalla sopivaa astei-

kon vaihtoehtoa (toteutuu / toteutuu joskus / ei toteudu / ei tietoa). Lisäksi voit kirjoittaa havaintojasi niille varattuun tilaan.

Tallenna täyttämäsi Aloitusmittari omiin tiedostoihisi. Jos haluatte käyttää yhteistä Aloitusmittari-lomaketta, voit jakaa tiedostosi muille täydennettäväksi.

Ota huomioon, että Voimauttavassa vuorovaikutuksessa toimintaasi ohjaavat Lähi-ihmisen voimauttavat vuorovaikutustavat, jotka vahvistavat kumppanisi kommunikoinnin perustan taitoja. Jakson jälkeen voit arvioida näissä taidoissa tapahtuneita muutoksia Muutosmittarin avulla.



■ Alkutilanne

Päivämäärä

Havainnoitavan nimi

Havaintojen kokoajat

I Kommunikoinnin perustan taidot

Nauttii yhdessäolosta

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Ilme on myönteinen vuorovaikutuksessa muiden kanssa.					
Olemus on rento.					
On vuorovaikutuksessa pitkään.					
On vuorovaikutuksessa usein.					
On vuorovaikutuksessa useiden ihmisten kanssa.					

Hakeutuu lähelle toista ja antaa toisen olla lähellä

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Hakeutuu toisen lähelle.					
Nauttii ja on rento lähikontaktissa.					
Antaa toisen tulla lähelle.					

Suuntaa huomionsa toiseen ihmiseen

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
On kiinnostunut ja tietoinen muista ihmisistä.					
Katsoo ja katselee tai kuuntelee muita ihmisiä.					
Kääntyy tai nojautuu kohti toista ihmistä.					
Reagoi, jos toisen huomio siirtyy muualle.					

Keskittyy ja on tarkkaavainen

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Keskittyy ja malttaa olla paikallaan.					
Suuntaa huomionsa toiseen ihmiseen, toimintaan tai tehtävään.					
Vaihtaa huomion kohdetta.					
Sopeutuu rutiinin muutoksiin.					
Sietää keskeytyksiä.					

Toimii yhdessä

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
On aloitteellinen.					
Saa mielihyvää yhteisestä toiminnasta.					
Puhailee muiden kanssa.					
Pyytää lisää yhteistä toimintaa.					
Toimii tai leikkii monipuolisilla tavoilla toisten kanssa.					
Ilmaisee selkeästi halunsa lopettaa yhdessäolon.					
Mukautuu toisen ehdotuksiin (esim. ottaa toisen mukaan leikkiinsä, antaa hänen vaikuttaa leikin sisältöön).					

Vuorottelee eli ottaa ja antaa vuoroja

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Vuorovaikutus sisältää useita perättäisiä vuoroja.					
Vuorottelee monipuolisilla tavoilla (esim. käyttäen kehon liikettä, ilmeitä, kosketusta, toimintaa tai ääntelyä).					
Osa odottaa tai sallii toisen ottaa vuoronsa.					
Osa tietoisesti antaa vuoron myös toiselle (esim. pitää tauon ja odottaa toisen vastausta, vuoroa tai osallistumista).					
Vuorottelu on tasavertaista ja muistuttaa keskustelua (esim. molemmat toimivat joustavasti aloitteen tekijöinä ja vastaajina).					

Säatelee ja kontrolloi omaa aktiivisuustasoaan ja tunteitaan

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Aktiivisuus on sopivalla tasolla (ei yliaktiivinen tai passiivinen).					
Tunteet ovat tasapainossa (ts. eivät heittele ääri-ilaidasta toiseen).					
Toipuu ja pääsee yli tunteita herättävästä tilanteesta.					
Pyytää tai antaa toisen auttaa tunteiden ja toiminnan säätelyssä.					
Osa säädelä itse omaa aktiivisuustasoaan ja tunteitaan.					
Osa ottaa tarvittaessa tauon vuorovaikutuksessa tai toiminnassa.					

Käyttää ja ymmärtää katsekontaktia ja katsetta

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Ottaa katsekontaktin tai on pitkään katsekontaktissa.					
Katsekontakti on vivahteikas ja välittää ajatuksia ja tunteita.					
Reagoi ja vastaa toisen katseeseen.					
On kiinnostunut katsomaan samaa, mitä toinen katsoo.					
Katsoo toista ihmistä halutessaan jakaa kokemuksen.					

Käyttää ja ymmärtää ilmeitä

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Käyttää ilmeitä monipuolisesti ja vivahteikkaasti.					
Jäljittelee muiden ilmeitä.					
Reagoi ja vastaa muiden ilmeisiin.					
Vastaa ilmeisiin tilanteeseen sopivasti.					

Käyttää ja ymmärtää fyysistä kontaktia

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Hakee myönteistä fyysistä kontaktia.					
Käyttää fyysistä kontaktia tilanteeseen sopivalla tavalla.					
Reagoi myönteisesti kosketukseen, sietää kosketusta.					
Osa mukauttaa tilanteen tai kumppaninsa mukaan tapansa olla fyysisessä kontaktissa.					

Käyttää ja ymmärtää olemuskieltä ja muuta sanatonta viestintää

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havainvoja
Ilmaisee monipuolisesti toiminnallaan.					
Ilmaisee itseään monipuolisesti olemuskielellään.					
Käyttää eleitä monipuolisesti.					
Jäljittelee toisten toimintaa ja eleitä.					
Reagoi muiden sanattomaan viestintään.					
Vastaa muiden olemuskieleen, toimintaan ja eleisiin.					

Käyttää ja ymmärtää ääntelyä, sanoja ja puhetta merkityksellisesti

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Äänтелеe usein.					
Vaihtelee äänensävyä, korkeutta ja voimakkuutta.					
Äänтелеe monipuolisesti, tuottaa erilaisia äänneitä, tavuja tai sanoja.					
Käyttää ääntelyä, puhetta tai sanoja tietoisesti erilaisiin tarkoituksiin (esim. kutsuu, kertoo, käskee...).					
Jäljittelee muiden ääntelyä, sanoja tai puhetta vuorovaikutteisesti.					
Reagoi ja vastaa toisten puheeseen.					
Ymmärtää puhetta (esim. noudattaa kehotuksia, tunnistaa nimensä ja tuttuja ilmauksia).					

Käyttää ja ymmärtää kommunikoinnin tukikeinoja (AAC) merkityksellisesti

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Käyttää kommunikoinnin tukikeinojaan (viittomat, kuvat, kirjoitus, kommunikoinnin apuvälineet).					
Viestii kommunikoinnin tukikeinoilla monipuolisesti.					
Käyttää kommunikoinnin tukikeinojaan tietoisemmin erilaisiin tarkoituksiin (esim. kutsuu, kertoo, käskee...).					
Käyttää kommunikoinnin tukikeinojaan vuorovaikutteisesti.					
Jäljittelee, kun toinen mallittaa kommunikoinnin tukikeinojen käyttöä (esim. viitto perässä, osoittaa kansiosta kuvia mallista...).					
Reagoi ja vastaa, kun toiset käyttävät kommunikoinnin tukikeinoja.					

II Tunnetaidot

Osoittaa kiintymystä, liittyy ja sitoutuu

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
On tunnetasolla yhteydessä toiseen vuorovaikutuksen aikana.					
Osoittaa pitävänsä toisesta.					
Osoittaa pitävänsä tietyistä ihmisistä.					

Tuntee, että toiset välittävät ja luottaa toisiin ihmisiin

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Hakee muiden läheisyyttä.					
Osa hakea lohdutusta, kun tarvitsee sitä.					
Pyytää apua.					

Ilmaisee tunteita ja tunnistaa toisen mielialoja

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Ilmaisee käyttäytymisellään itseään ja mielialojaan.					
Ilmaisee monipuolisesti erilaisia tunteitaan.					
Näyttää monipuolisesti tunteitaan kasvojen ilmeillä.					
Havainnoi kumppaninsa tunneilmauksia.					
Kykenee tulkitsemaan toisen mielialoja ja virittymään niihin.					

On empaattinen, välittää miltä toisesta ihmisestä tuntuu

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Liittyy mukaan toisen tunteisiin (esim. liittyy toisen iloon, suruun).					
Otaa toisen tunteet huomioon.					
Osa lohduttaa, rauhoittaa tai innostaa toista tilanteen vaatimalla tavalla.					

Tuntee olonsa turvalliseksi, varmaksi ja rauhalliseksi

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Näyttää onnelliselta ja tyytyväiseltä.					
On rauhallinen.					
Ei ole ahdistunut eikä aggressiivinen.					
Levotonta toistavaa, stereotyyppistä käyttäytymistä on vähän.					
Tutkii ympäristöään.					

Itsetuntemus

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
On tietoinen itsestään (tietää kuka on ja mitä haluaa).					
On kiinnostunut itsestään.					
Ilmaisee mieltymyksiään, toiveitaan ja tarpeitaan (esim. mistä pitää ja ei pidä).					
Ilmaisee persoonallisuuttaan.					

Itsetunto

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
Luottaa itseensä.					
On sinnikäs.					
Suhtautuu itseensä myönteisesti.					
On rohkea, yrittää itse.					

III Muut ominaisuudet ja taidot

Muita ominaisuuksia ja taitoja

Esimerkkejä	Toteutuu	Toteutuu joskus	Ei toteudu	Ei tietoa	Havaintoja
On virkeä.					
Asento on hyvä.					
On fyysisesti aktiivinen, liikkuu.					
On tyytyväinen.					
Ei käyttyädy haastavasti.					
Ei vietä aikaa itse-stimuloivassa toiminnassa.					
Sietää ääni-, näkö-, kosketus-, haju- ja liikeärsykeitä.					